

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1994-1995**

14 MAART 1994

Ontwerp van bijzondere wet tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse Instellingen

AMENDEMENTEN**INHOUD**

Nrs.	Bladz.
3 Amendementen van de heer Wierinckx . . .	2
4 Amendement van de heren de Donnée en Vandenhoute	5
5 Amendementen van de heren Daras en Tavernier	6

R. A 16830*Zie:***Gedr. St. van de Senaat:****1337** (1994-1995):

Nr. 1: Ontwerp van wet.
Nr. 2: Verslag.

SÉNAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1994-1995**

14 MARS 1994

Projet de loi spéciale modifiant la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles et la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises

AMENDEMENTS**SOMMAIRE**

N ^{os}	Pages
3 Amendements proposés par M. Wierinckx .	2
4 Amendement proposé par MM. de Donnée et Vandenhoute	5
5 Amendements proposés par MM. Daras et Tavernier	6

R. A 16830*Voir:***Documents du Sénat:****1337** (1994-1995):

N° 1: Projet de loi.
N° 2: Rapport.

3. — AMENDEMENTEN VAN DE HEER WIERINCKX

Artikel 1 (nieuw)

Voor artikel 1, dat artikel 1^{quater} wordt, een artikel 1 (nieuw) in te voegen, luidende:

« *Artikel 1.* — Artikel 26bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, ingevoegd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993 wordt als volgt gewijzigd:

« De stemming is vrij en geheim. Zij heeft plaats in de gemeente. »

Verantwoording

Onderhavig voorstel wil de kiesgerechtigden de volledige vrijheid laten al dan niet aan de stemming deel te nemen. De vervanging van de opkomstplicht door het kiesrecht moet uitmonden in een doelbewustere keuze van hen die van dit grondrecht gebruik maken.

Artikel 1bis (nieuw)

Een artikel 1bis (nieuw) in te voegen, luidende:

« *Artikel 1bis.* — In artikel 28 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij artikel 21 van de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° het eerste en het tweede lid worden opgeheven;

2° in het derde lid worden de woorden « titulaires en opvolgers » en de woorden « in elk van beide categorieën » geschrapt. »

Verantwoording

Indien er tussen de diverse kiesstelsels een eenvormigheid nagestreefd wordt door de mogelijkheid tot het uitbrengen van een meervoudige voorkeurstem te veralgemenen, zou het logisch zijn ook het stelsel van de opvolging af te stemmen op dat van de provincie- en gemeenteraadsverkiezingen.

Thans zijn er zes opvolgers voorzien voor de Senaat, zes voor de Kamer met uitzondering van de kieskring Hoei-Borgworm waar er vier zijn, zes opvolgers voor alle kieskringen van de Vlaamse Raad, twaalf voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad; voor de Raad van de Duitstalige Gemeenschap zijn er geen en voor de Europese verkiezingen zijn er evenveel opvolgers als effectieven.

Met dit voorstel wordt het verschil tussen kandidaat-titulaires en kandidaat-opvolgers ongedaan gemaakt.

3. — AMENDEMENTS PROPOSÉS PAR M. WIERINCKX

Article 1er (nouveau)

Avant l'article 1er, qui deviendra l'article 1^{er quater}, insérer un article 1er (nouveau), libellé comme suit:

« *Article 1er.* — Remplacer l'article 26bis de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, inséré par la loi du 16 juillet 1993, par la disposition suivante:

« Le vote est libre et secret. Il a lieu à la commune. »

Justification

La proposition de loi à l'examen entend laisser aux électeurs la liberté de participer ou non aux élections. Le remplacement de l'obligation de voter par le droit de voter doit ouvrir la voie à un choix plus raisonné de la part de ceux qui feraient usage de ce droit fondamental.

Article 1^{er bis} (nouveau)

Insérer un article 1^{er bis} (nouveau) libellé comme suit:

« *Article 1^{er bis}.* — À l'article 28 de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, modifié par l'article 21 de la loi spéciale du 16 juillet 1993 visant à achever la structure fédérale de l'État, sont apportées les modifications suivantes:

1° le premier et le deuxième alinéas sont abrogés;

2° au troisième alinéa, les mots « titulaires et suppléants » et les mots « dans chacune des deux catégories » sont supprimés. »

Justification

Si l'on poursuit l'uniformisation des divers systèmes électoraux en généralisant la possibilité d'émettre un vote de préférence multiple, l'on devrait logiquement aussi aligner le système de la suppléance sur celui des élections provinciales et communales.

Actuellement six suppléants sont prévus pour le Sénat, six pour la Chambre, la circonscription électorale Huy-Waremme mise à part, pour laquelle il y en a quatre, six pour toutes les circonscriptions électorales pour le Conseil flamand, douze pour le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, zéro pour le Conseil de la Communauté germanophone, et autant de suppléants que d'effectifs pour les élections européennes.

La proposition à l'examen supprime la différence entre les candidats titulaires et les candidats suppléants.

Artikel 1ter (nieuw)

Een artikel 1ter in te voegen, luidende:

« Artikel 1ter. — In artikel 29ter, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, ingevoegd bij artikel 29 van de bijzondere wet van 16 juli 1993, worden de woorden «kandidaten-titularissen en -opvolgers» vervangen door het woord «kandidaten.»

Verantwoording

Zelfde verantwoording als die bij artikel 28.

Art. 2bis (nieuw)

Een artikel 2bis (nieuw) in te voegen, luidende:

« Artikel 2bis. — In artikel 29^{septies}, laatste lid, van dezelfde bijzondere wet, ingevoegd bij artikel 34 van de bijzondere wet van 16 juli 1993, worden de woorden «kandidaat-titularissen en -opvolgers» vervangen door het woord «kandidaten.»

Verantwoording

Zelfde verantwoording als die bij artikel 28.

Art. 3

Artikel 3 te vervangen als volgt:

« Artikel 3. — In artikel 29^{octies} van dezelfde bijzondere wet, ingevoegd bij artikel 36 van de bijzondere wet van 16 juli 1993, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° In het eerste lid worden de woorden «kandidaat-titularissen» vervangen door het woord «kandidaten»;

2° Het tweede lid wordt als volgt vervangen:

« Is het aantal groter, dan worden de zetels toegekend aan de kandidaten die de meeste stemmen hebben behaald. Bij gelijk stemmental is de volgorde van de lijst beslissend.»

3° Het derde lid van datzelfde artikel wordt vervangen als volgt:

« Is het aantal kandidaten van een lijst lager dan dat van de aan de lijst toekomende zetels, dan zijn deze kandidaten gekozen en worden de overblijvende zetels toegekend overeenkomstig artikel 29ter, derde lid.»

Verantwoording

1° Zelfde verantwoording als die bij artikel 28.

Article 1^{er}ter (nouveau)

Insérer un article 1^{er}ter libellé comme suit:

« Article 1^{er}ter. — À l'article 29ter, troisième alinéa, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, inséré par l'article 29 de la loi spéciale du 16 juillet 1993, les mots «titulaires et suppléants» sont supprimés.»

Justification

Même justification que celle de l'amendement à l'article 28.

Art. 2bis (nouveau)

Insérer un article 2bis (nouveau) libellé comme suit:

« Article 2bis. — À l'article 29^{septies}, dernier alinéa, de la même loi spéciale, inséré par l'article 34 de la loi spéciale du 16 juillet 1993, les mots «titulaires et suppléants» sont supprimés.»

Justification

Même justification que celle de l'amendement à l'article 28.

Art. 3

Remplacer l'article 3 par les dispositions suivantes:

« Article 3. — À l'article 29^{octies} de la même loi spéciale, inséré par l'article 36 de la loi spéciale du 16 juillet 1993, sont apportées les modifications suivantes:

1° Au premier alinéa, le mot «titulaire» est supprimé;

2° Le deuxième alinéa est remplacé par ce qui suit:

« Lorsque ce nombre est supérieur, les sièges sont conférés aux candidats qui ont obtenu le plus grand nombre de voix. En cas de parité de voix, l'ordre de la présentation prévaut.»

3° Le troisième alinéa est remplacé par ce qui suit:

« Lorsque le nombre des candidats d'une liste est inférieur à celui des sièges qui reviennent à celle-ci, ces candidats sont élus et les sièges encore vacants sont conférés conformément à l'article 29ter, troisième alinéa.»

Justification

1° Même justification que celle de l'amendement à l'article 28.

2° Dit voorstel wil de betekenis van de lijststem beperken, en de toewijzing van de zetels door de kiezers zelf laten bepalen. De invoering van deze bepaling houdt de neutralisering van de lijststem in.

3° Aangezien er geen kandidaat-opvolgers meer zijn, kunnen, bij gebrek aan voldoende kandidaten, de zetels niet meer aan hen worden toegewezen en dienen zij verdeeld te worden over de andere lijsten.

Art. 4

Artikel 4 van het ontwerp te vervangen als volgt:

« *Artikel 4.* — Artikel 29*novies* van dezelfde bijzondere wet wordt als volgt vervangen:

« *Artikel 29novies.* — Voor elke lijst waarop één of meer kandidaten gekozen zijn worden de niet-verkozen kandidaten eerste, tweede, derde, enz. opvolger verklaard in de volgorde van het aantal stemmen dat zij hebben behaald. Bij gelijk stemmental is de volgorde op de lijst beslissend. »

Verantwoording

Dit voorstel wil de niet-verkozen kandidaten als opvolger aanwijzen volgens het behaalde aantal naamstemmen. Aldus wordt de ingewikkelde berekeningswijze via stemmenoverdracht ongedaan gemaakt.

Art. 4bis (nieuw)

In hoofdstuk II van het ontwerp een artikel 4bis (nieuw) toe te voegen, luidende:

« *Artikel 4bis.* — In artikel 16bis van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het eerste en het tweede lid worden opgeheven;

2° In het derde lid worden de woorden « titularissen en opvolgers » geschrapt. »

Verantwoording

Zelfde verantwoording als die bij de voorgestelde wijziging van artikel 28 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Art. 6bis (nieuw)

Een artikel 6bis (nieuw) toe te voegen, luidende:

« *Artikel 6bis.* — Artikel 21 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen wordt als volgt vervangen:

« De stemming is vrij en geheim. Zij heeft plaats in de gemeente. »

2° La proposition à l'examen vise à limiter la signification du vote en tête de liste et laisse aux électeurs le soin d'attribuer les sièges. L'insertion de cette disposition suppose la neutralisation du vote en tête de liste.

3° Comme l'on ne prévoit plus de candidats suppléants, les sièges qui resteraient vacants en raison du nombre insuffisant de candidats ne pourraient donc plus être attribués à des candidats suppléants et devront, dès lors, être répartis entre les autres listes.

Art. 4

Remplacer l'article 4 proposé par les dispositions suivantes:

« *Article 4.* — L'article 29*novies* de la même loi spéciale est remplacé par ce qui suit:

« *Article 29novies.* — Dans chaque liste dont un ou plusieurs candidats sont élus, les candidats non élus sont déclarés premier, deuxième, troisième suppléants, et ainsi de suite, suivant l'ordre dans lequel les classe le nombre de voix qu'ils ont obtenu. En cas de parité des voix, l'ordre de la liste est déterminant. »

Justification

La proposition à l'examen vise à ce que les candidats non élus soient désignés en tant que suppléants, en fonction du nombre de votes nominatifs qu'ils ont recueillis. En procédant ainsi, l'on serait déchargé du calcul complexe par le biais du transfert de voix.

Art. 4bis (nouveau)

Au chapitre II du projet est inséré un article 4bis (nouveau) libellé comme suit:

« *Article 4bis.* — À l'article 16bis de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises sont apportées les modifications suivantes:

1° Le premier et le deuxième alinéas sont abrogés;

2° Au troisième alinéa, les mots « titulaires et suppléants » sont supprimés. »

Justification

Même justification que celle de l'amendement visant à modifier l'article 28 de la loi spéciale du 8 août 1980.

Art. 6bis (nouveau)

Insérer un article 6bis (nouveau) libellé comme suit:

« *Article 6bis.* — L'article 21 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises est remplacé par la disposition suivante:

« Le vote est libre et secret. Il a lieu à la commune. »

Verantwoording

Zelfde verantwoording als bij de voorgestelde wijziging van artikel 26bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Roger WIERINCKX.

*
* *

4. — AMENDEMENT VAN DE HEREN de DONNEA EN VANDENHAUTE

Art. 3

In dit artikel de volzin « Dit cijfer wordt verkregen door het stembijzet van de lijst te delen door het aantal van de aan een lijst toegekende zetels, vermeerderd met 1, zoals wordt bepaald in artikel 29bis » te vervangen als volgt :

« Dit cijfer wordt verkregen door het aantal stemmen verkregen door optelling van de stemmen ten gunste van de volgorde van voordracht van de kandidaten en alle naamstemmen voor de kandidaat-titularen te delen door het aantal van de aan de lijst toegekende zetels, vermeerderd met 1. »

Verantwoording

Doel van dit wetsontwerp is de kiezers, naar het voorbeeld van de gemeenteraadsverkiezingen, de mogelijkheid te geven meer dan 1 voorkeurstem uit te brengen op kandidaten van een zelfde lijst.

Deze nieuwigheid, die zal leiden tot een verhoging van het aantal naamstemmen voor de verschillende kandidaten op een zelfde lijst, heeft in het wetsontwerp niet geleid tot wijzigingen met betrekking tot het sleutelbegrip verkiesbaarheidscijfer. Dit begrip wordt door het wetsontwerp onverlet gelaten, met dien verstande dat het begrip « stem » vervangen werd door het begrip « stembiljet », waardoor stembiljetten waarop geen voorkeurstem is uitgebracht, op gelijke voet worden geplaatst als de meervoudige stembiljetten.

In de vorm waarin het is ingediend zou het ontwerp echter een averechts effect kunnen hebben, aangezien — anders dan bedoeld — het effect van de lijststem aanzienlijk zou kunnen worden versterkt; de meervoudige stem zou er in principe immers moeten toe leiden dat individuele kandidaten meer voorkeurstemmen krijgen, zodat zij dichter in de buurt komen van het verkiesbaarheidscijfer en minder dan voorheen uit de lijststem moeten putten; het gevolg daarvan is dat het effect daarvan zich meer dan nu verder op de lijst zal doen gevoelen.

Zo'n ontwikkeling zou uiteraard haaks staan op het doel dat door het ontwerp wordt nagestreefd.

Het is dus geen neutraal ontwerp: het invoeren van de meervoudige stem zal ongetwijfeld geen invloed hebben op het stembijzet, op grond waarvan de zetelverdeling tussen concurrerende lijsten geschiedt, maar het zal een aanzienlijke invloed hebben op het verkiesbaarheidscijfer, dat de zetelverdeling regelt tussen kandidaten op een zelfde lijst.

Justification

Même justification que celle de l'amendement visant à modifier l'article 26bis de la loi spéciale du 8 août 1980.

*
* *

4. — AMENDEMENT PROPOSÉ PAR MM. de DONNÉA ET VANDENHAUTE

Art. 3

À cet article, remplacer la phrase « Celui-ci s'obtient en divisant par le nombre plus un des sièges attribués à la liste, le chiffre électoral de celle-ci tel qu'il est déterminé à l'article 29bis » par ce qui suit :

« Celui-ci s'obtient en divisant par le nombre de sièges + 1 attribués à la liste, le nombre de voix constitué par l'addition des votes favorables à l'ordre de présentation des candidats et de tous les votes nominatifs pour les candidats titulaires. »

Justification

L'objectif du projet de loi est de donner la possibilité aux électeurs de multiplier leurs votes de préférence au profit de candidats d'une même liste, à l'instar des élections communales.

Cette nouveauté, d'où il résultera une augmentation du nombre de votes nominatifs pour les différents candidats au sein de chaque liste, n'a entraîné, dans le projet de loi, aucune répercussion sur la notion clé du chiffre d'éligibilité. Cette notion reste intouchée par le projet de loi, sous la réserve que la notion de « vote » s'est vue substituer par celle de « bulletin », ce qui met à égalité les bulletins n'accordant aucune voix de préférence et les bulletins multiples.

Or, le projet tel qu'il est présenté pourrait avoir un effet pervers, en ce sens que, contrairement au but recherché, il pourrait en arriver à renforcer sensiblement les effets de la case de tête; en effet, le vote multiple devrait en principe avoir pour effet d'accroître le nombre de voix de préférence obtenues par chaque candidat individuellement, de sorte que chacun de ces candidats se rapprocherait du chiffre d'éligibilité et devrait moins puiser qu'auparavant dans la case de tête; avec la conséquence que les effets de celle-ci se prolongeraient encore plus loin que maintenant à l'intérieur de chaque liste.

Ce serait évidemment une conséquence contraire au but sous-jacent au projet.

Ce projet n'est donc pas neutre: l'instauration du vote multiple n'entraîne certes aucune répercussion sur le chiffre électoral, qui commande la répartition de sièges entre listes concurrentes, mais il modifie sensiblement le chiffre d'éligibilité, qui commande, quant à lui, la dévolution des sièges entre les candidats au sein d'une même liste.

Wil men de echte bedoeling van de wetgever verwezenlijken, namelijk het belang van de lijststem juist beperken ten voordele van de voorkeurstemmen, dan dient het begrip verkiesbaarheidscijfer te worden aangepast en dient meer gewicht te worden gegeven aan de voorkeurstemmen. Zij moeten dan ook allemaal worden meegeteld om dit verkiesbaarheidscijfer te bepalen.

Het amendement stelt dan ook voor om alle door de kandidaten behaalde voorkeurstemmen in aanmerking te nemen voor het bepalen van het verkiesbaarheidscijfer. Dit zal ten gevolge hebben dat het verkiesbaarheidscijfer wordt opgetrokken. Bijgevolg zal de « gemeenschappelijke pot » sneller op zijn, en zal een groter aantal kandidaten alleen dank zij hun voorkeurstemmen verkozen worden.

*
* *

5. — AMENDEMENTEN VAN DE HEREN DARAS EN TAVERNIER

Artikel 1 (nieuw)

Artikel 1, dat artikel 1*bis* wordt, te doen voorafgaan door een nieuw artikel 1, luidende:

« *Artikel 1.* — Artikel 25, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, vervangen door artikel 12 van de bijzondere wet van 16 juli 1993, wordt aangevuld met het volgende lid:

« Voor de verkiezingen van 1995 worden de personen zonder vaste woonplaats die daartoe woonplaats hebben gekozen in een gemeente van het Vlaamse Gewest of van het Waalse Gewest, naargelang van het geval, geacht te voldoen aan de voorwaarde van inschrijving in het bevolkingsregister waarin respectievelijk het eerste en het tweede lid voorzien. »

Art. 4*bis* (nieuw)

Een artikel 4*bis* (nieuw) in te voegen, luidende:

« *Artikel 4bis.* — Artikel 13 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993, wordt aangevuld met een derde lid:

« Voor de verkiezingen van 1995 worden de personen zonder vaste woonplaats die daartoe onder de voorwaarden bepaald in artikel 1, § 4, van het Kieswetboek, woonplaats hebben gekozen in een gemeente van het Brusselse Gewest, geacht te voldoen aan de voorwaarde van inschrijving in het bevolkingsregister waarin het eerste lid voorziet. »

Si l'on veut rencontrer le vœu réel du législateur, qui est tout au contraire de réduire l'importance de la case de tête au profit des votes de préférence, il s'indique d'adapter la notion de chiffre d'éligibilité en valorisant les votes de préférence, pour les prendre tous en compte afin de déterminer ledit chiffre d'éligibilité.

L'amendement propose dès lors de comptabiliser, au titre du chiffre d'éligibilité, l'ensemble des votes de préférence recueillis par les candidats. Ceci aura pour conséquence que le chiffre d'éligibilité sera poussé vers le haut. Dans ces conditions, le « pot commun » s'épuisera plus rapidement, et le nombre de candidats qui pourront être élus grâce à leurs seules voix de préférence sera alors significatif.

*
* *

5. — AMENDEMENTS PROPOSÉS PAR MM. DARAS ET TAVERNIER

Article 1er (nouveau)

Faire précéder l'article 1er, qui devient l'article 1er*bis*, d'un article 1er (nouveau), libellé comme suit:

« *Article 1er.* — À l'article 25, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 des réformes institutionnelles, remplacé par l'article 12 de la loi spéciale du 16 juillet 1993, il est ajouté un quatrième alinéa ainsi libellé:

« Pour les élections de 1995, les personnes sans domicile fixe qui se sont fait domicilier, à cet effet, dans les conditions prévues à l'article 1er, § 4, du Code électoral, dans une commune de la Région flamande ou de la Région wallonne selon le cas sont considérées répondre à la condition d'inscription au registre de la population prévue respectivement au premier et au second alinéa. »

Art. 4*bis* (nouveau)

Insérer un article 4*bis* (nouveau), libellé comme suit:

« *Article 4bis.* — À l'article 13 de la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises, modifié par la loi spéciale du 16 juillet 1993, il est ajouté un troisième alinéa ainsi libellé:

« Pour les élections de 1995, les personnes sans domicile fixe qui se sont fait domicilier, à cet effet, dans les conditions prévues à l'article 1er, § 4, du Code électoral, dans une commune de la Région bruxelloise sont considérées répondre à la condition d'inscription au registre de la population prévue au premier alinéa. »

Verantwoording

Alle politici, zowel leden van de Regering als van het Parlement, waren en zijn nog steeds geschokt door het recente verslag over de armoede.

De personen zonder vaste woonplaats mag men beslist beschouwen als de meest uitgesloten onder de uitgesloten: omdat ze geen vaste woonplaats hebben, verliezen ze niet alleen een aantal sociale rechten, maar de facto ook een fundamenteel bestanddeel van het burgerschap, namelijk het stemrecht.

Wat de parlementsverkiezingen betreft, bepaalt artikel 1, § 1, 3°, van het Kieswetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juli 1991, dat men om parlementskiezer te zijn, in de bevolkingsregisters van een Belgische gemeente ingeschreven moet zijn.

Zowat overal worden oplossingen gezocht om inzake maatschappelijke dienstverlening de gevolgen weg te werken van het feit dat men niet in een gemeente is ingeschreven:

— artikel 57bis van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, ingevoegd bij artikel 5 van de wet van 12 januari 1993 houdende een urgentieprogramma voor een meer solidaire samenleving, bepaalt wat volgt: «De maatschappelijke dienstverlening, die aan een dakloze persoon wordt verstrekt, valt ten laste van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de gemeente, waar betrokkene zijn hoofdverblijfplaats heeft; indien betrokkene geen hoofdverblijfplaats heeft, valt bedoelde maatschappelijke dienstverlening ten laste van het centrum van de gemeente, waar de dakloze blijk geeft van zijn intentie om er te verblijven»;

— voorts heeft de Brusselse Gewestregering onlangs voorgesteld een gewestelijk register voor Brussel op te richten.

Geen van die maatregelen kan de burgers zonder vaste woonplaats evenwel hun recht op het burgerschap teruggeven.

Ideaal gezien is alleen de bestrijding van de uitsluiting een afdoende oplossing. In afwachting daarvan moet een algemene voorlopige oplossing worden gevonden die alle kwalijke gevolgen van het gebrek aan een vaste woonplaats wegwerkt (bijvoorbeeld de toekenning van een administratieve verblijfplaats).

Door de plotselinge aankondiging van vervroegde parlementsverkiezingen is er evenwel geen hoop meer dat zodanige oplossing nog tijdig concreet vorm krijgt.

Opdat de meest behoeftigen onder de armsten niet opnieuw van de stemming worden uitgesloten, stellen wij voor onderhavig wetsvoorstel bij urgentie te bespreken. Het voorstel heeft uitsluitend betrekking op de parlementsverkiezingen en de verkiezing van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap in 1995, zodat na die verkiezingen meer structurele maatregelen kunnen worden genomen.

Aangezien de deelname aan de verkiezing van de gewestraden wordt geregeld bij de bijzondere wetten van 8 augustus 1980 en 12 januari 1989, wordt ook een afzonderlijk wetsvoorstel ingediend om personen die niet in een gemeente zijn ingeschreven, in staat stellen deel te nemen aan de parlementsverkiezingen.

Justification

Le récent rapport sur la pauvreté a mis et continue de mettre en émoi tous les acteurs du monde politique, tant dans le chef du Gouvernement que dans le chef des membres du Parlement.

Les personnes sans domicile fixe peuvent sans conteste être considérées comme les plus exclues des exclues puisque l'absence de domiciliation entraîne la perte d'un certain nombre de droits sociaux, mais elle entraîne également de facto la perte du droit fondamental à la citoyenneté, à savoir le droit de vote.

En effet, l'article 1er, § 1er, 3°, du Code électoral en matière d'élections législatives, modifié par la loi du 30 juillet 1991, prévoit qu'il faut être inscrit aux registres de la population d'une commune belge pour être électeur général.

Des solutions sont recherchées un peu partout pour remédier aux conséquences, en matière d'aide sociale, de la non-discrimination dans une commune:

— l'article 57bis de la loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale, tel qu'inséré par l'article 5 de la loi du 12 janvier 1993 pour une société plus solidaire, prévoit que «L'aide sociale octroyée à une personne sans abri est à charge du centre public d'aide sociale de la commune de la résidence principale de l'intéressé ou, à défaut, de résidence principale, l'aide sociale est à charge du centre de la commune où il manifeste son intention de résider».

— plus récemment, l'Exécutif de la Région bruxelloise a également proposé la création d'un registre régional bruxellois.

Toutefois, aucune de ces mesures ne permet de restaurer les citoyens sans domicile fixe dans leur droit à la citoyenneté.

Idealement, la solution fondamentale se trouve dans la lutte contre l'exclusion. En attendant, une solution palliative globale remédiant à tous les effets néfastes de la non-domiciliation devrait être trouvée (résidence administrative),

Mais l'annonce soudaine d'élections législatives anticipées ne permet pas d'espérer qu'il sera possible de déboucher en temps opportun sur de telles solutions.

Aussi, afin de ne pas écarter du scrutin une fois de plus les plus démunis parmi les plus pauvres, nous proposons que soit examinée en urgence la présente proposition de loi. Elle ne portera effet que sur les élections législatives et les élections du Conseil de la Communauté germanophone de 1995 de façon à laisser le champ libre pour des solutions plus structurelles après ces élections.

La participation aux élections régionales étant réglée par la loi spéciale du 8 août 1980 et par celle du 12 janvier 1989, une proposition de loi spéciale, séparée, est déposée en même temps que la proposition permettant aux personnes non inscrites dans une commune de participer aux élections législatives.

José DARAS.
Josef TAVERNIER.